

NORSK AKVARIEFORBUND

v/sekretær Jan Stenløkk, Kyrkjeveien 10, 4070 Randaberg

Det kongelige landbruks- og
og matdepartement

Stavanger
15.02.2008

Høringsuttalelse: Ny lov om dyrevelferd

Norsk Akvarieforbund har gitt sin tilslutning til den felles høringsuttalelsen som er utarbeidet på grunnlag av Dyrevelferdsmøtet den 12. januar 2008, som vil bli underskrevet på vegne av alle deltakende organisasjoner av Svein A. Fosså, generalsekretær i NZB.

I tillegg til dette vil vi gjerne kommentere noen punkter som vi mener har spesiell betydning for akvariehobbyen.

Pkt 1.1.2:

Det er interessant å lese under pkt. 1.1.2 at nyere hjerneforskning tyder på at dyr også har evne til å sanse og føle. Dette har de fleste hobbydyrholdere, som har unik anledning til å observere dyra sine på individnivå gjennom et langt livsløp, visst om i i generasjoner! Vi akvarister, som ofte kan sitte i timesvis å studere avansert atferd i i akvariet, har en enorm realkompetanse på dette området. Dette er kjernen i hele akvariehobbyen. Likevel får vi inntrykk av at Mattilsynet misstror den kompetansen hobbydyrmiljøene med, i stedet for å dra nytte av den.

Pkt. 1.3.1

”Vi legger spesielt merke til avsnittet hvor det blant annet står: Det finnes imidlertid dyrehold og aktiviteter som berører forhold som ikke er forskriftsregulert, og hvor det ikke antas å være aktuelt med forskrifter i overskuelig fremtid. Dette gjelder særlig hold av dyr i hjemmet. Det er vurdert som viktig med overordnede materielle krav til dyrehold som også omfatter slike dyr.”

Selv om akvariefisk, etter det vi har fått høre, ikke blir omfattet av utarbeidelse av positivlister, kan det altså bli aktuelt med andre forskrifter vedr. akvarier, akvarieutstyr etc.? Skulle dette komme på tale håper vi vår kompetanse vil bli benyttet. Men allerede nå ser vi for oss at en utarbeidelse av regler her kan bli veldig vanskelig, nettopp fordi vår hobby omfatter så utrolig mange arter med svært ulik størrelse – helt ned til voksne individer på 1 cm, samt yngel av disse igjen, og en rekke fisk med svært ulike levemåter, atferd og bevegelsesmønster.

Å lage generelle krav til akvariets størrelse ut fra fiskelengde etc. vil derfor kunne bli absurd. Vi ønsker i stedet at det satses på bedre generell veiledning og opplysning om fornuftig akvariehold, og medvirker allerede nå så godt vi kan til dette. Nødvendige betingelser for hold av forskjellige typer akvariefisk er veldokumentert i litteratur, så dette er det enkelt å sette seg inn i.

De minste størrelsene av akvarier setter helt naturlige begrensninger når det gjelder hvilke arter, hvor mange og hvor store fisk eller akvariske dyr de kan brukes til. Generelt kan det sies at akvarier, og ikke minst alt teknisk utstyr og forprodukter som er tilgjengelig i dag er meget bra, og muliggjør å lage biotopriktige gode forhold for svært ulike typer fisk, reker etc..

3.7 Bruk av dyr i forsøk og undervisning

Kommentarer til Pkt. 3.7.2:

Det bør kunne aksepteres å holde dyr, på en for dem velferdsmessig god måte, som et ledd i vanlig undervisning om dyr og natur. Vi synes dette punktet fokuserer for ensidig på smertefulle dyreforsøk og forskning som kan være plagsomt for dyret.

Undervisning kan være mye mer enn dette. Spesielt akvarier er veldig godt egnet til bruk i naturfagundervisning. Det er allergivennlig, ikke for ressurskrevende, og det er mulig å gjenskape nokså naturtro omgivelser hvor dyra utfolder seg svært naturlig. Yngelbiologi og atferd kan studeres på nært hold etc. .

Der er viktig å lære barn og unge samspillet i naturen, dyrs atferd etc. Det er vår erfaring at folk som først lærer noen dyrearter å kjenne på denne måten har en helt annen innlevelse og evne til å sette seg inn i forskjellige andre dyrs behov.

Norsk Akvarieforbund mener det vil bidra til å heve kompetansen og bedre dyrevelferden i Norge om flest mulig har kontakt med dyr. Vi håper derfor loven og de forskriftene som vil bli utarbeidet ikke blir til hinder for slik bruk av dyr også i undervisningsøyemed. Det er verdifullt om flest mulig barn og unge får erfaring med dyr. Skolen når ut til mange – også de som ikke har dyr i hjemmet.

Pkt. 4.1.2

Her presiseres det at: ”Departementet ønsker å lovfeste et krav om at dyr som holdes skal kunne tilpasse seg holdet på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte. Dette innebærer at dyret må kunne tilpasse seg både selve måten det holdes på og det miljøet det tilbys, for at holdet skal bli ansett som lovlig.

Ordlyden her stiller vi oss fullt og helt bak. Som andre hobbydyrholdere har vi akvarister selvsagt heller ingen glede av å holde dyr som ikke finner seg til rette under akvariebetingelser. Vi ønsker jo nettopp å se mest mulig naturlig livsutfoldelse og atferd. Det virker som om Mattilsynet har svært liten tiltro til de fleste dyreholderes realkompetanse på dette området, hvis man anser dette som et generelt problem i dag.

Vi benekter ikke at det dessverre finnes personer som ikke egner seg til å ha ansvar for dyr - eller barn - for den saks skyld. Men vi mener det blir feil å skrive lovverket som om det er dette som er vanlig.

Spørsmålet for oss blir hvem som skal fortolke hvilke akvariefisk som kan holdes på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte. Er det personer som har årelang erfaring fra ulike typer hold av akvariefisk, eller skal dette forvaltes ut fra skjønn av personer som kanskje ikke har annen erfaring med fisk enn som middag og tegneseriefignurer?

Vi reagerer også på at det såpass ensidig nevnes at det fortrinnsvis er domestiserte arter som skal holdes. Det avgjørende må jo være dyrevelferden for de dyra som holdes. Riktignok er ikke uttrykket domestisert presisert nærmere, slik at vi er svært usikker på hva Mattilsynet legger i det. Men for en lov som skal omfatte alt fra kuer og hjort til honningbier og tifotskreps, må manoså ha et meget vidt perspektiv.

Det er klart at det finnes husdyr som har fulgt menneskeheten helt fra forhistorisk tid. Alle er vi enige om at i hvert fall de er domestisert. Men også disse holdes under vesentlig andre forhold nå i våre dager enn det som var vanlig for bare 100 år siden. Melkemaskiner, fjøs med mye teknologi etc. generell velstandsøkning i samfunnet, gjør at levetilstand for våre eldste husdyr nå er vesentlig annerledes (ofte forbedret), enn det var tidligere. Så dagens husdyr har ingen lang forhistorie med å bli holdt på akkurat den måten vi gjør det i dag.

Når det gjelder akvariefisk er det noen arter som har svart lange kulturelle røtter, mange andre arter har kommet til etter hvert, ikke minst i etterkrigstiden. Det er også noen arter som vesentlig innfanges i naturen. Vi kan ikke se at det er noen entydig sammenheng mellom fisk som er oppdrettet i fangenskap eller viltfanget og artens dyrevelferdsmessige tilpassing til hold i akvarier. Og vi tolker lovforslaget dit hen at det er dyrevelferdsbegrepet som skal være det grunnleggende utgangspunktet for de andre bestemmelsene.

Når det gjelder viltfangst av akvariefisk må også dette sees i et videre naturvernmessig og politisk perspektiv. I en tid hvor klimaendringer har et sterkt fokus, er det spesielt viktig å bevare regnskog og mange arters naturlige biotoper. Det er fullt mulig å gjøre dette og samtidig tillate en bærekraftig, lovlig fangst av akvariefisk. Fangst av akvariefisk i naturen krever små investeringer og er derfor en svært velegnet inntektskilde for mange fattige mennesker. For at regnskogen ikke skal hogges ned, er det nettopp viktig at befolkningen kan ha økonomisk utbytte av å bevare skogen. Fangst av akvariefisk og etterfølgende videreføring er et viktig inntektsgrunnlag for mange mennesker.

Paragrafer vi har merknader til er:

§ 3 Generelt

Det synet på dyr som går fram her stiller vi oss helhjertet bak – og vi antar også at dette ligger til grunn for de aller fleste av de etterfølgende paragrafene.

§ 21 Generelle vilkår for hold av dyr.

Vi er kjent med at Mattilsynet er i gang med å utarbeide positivlister for eksotiske dyr, deriblant amfibier og reptiler. Akvariehobbyen omfatter ikke bare fisk – men også vannlevende dyr som f.kes. amfibier. Derfor er også Norsk Akvarieforbund en interessant i dette arbeidet. Generelt synes vi det er rimelig at de samme dyrene som er tillatt i våre naboland også skal kunne holdes i Norge. Klimamessige argumenter, som en gang ble brukt mot slikt reptiler/amfibier, er absurd – det er gode regulerbare termostater på varmekolbene våre.

§ 24 Avl og bioteknologi

Generelt er lovforslaget og kommentarene til det veldig uklart på dette punktet. På den ene siden snakker man om at det fortrinnsvis er domestiserte dyr som skal holdes i fangenskap. (Antagelig ut fra synet at disse er bedre tilpasset et liv i fangenskap enn sine ville slektninger) På den annen side snakkes det om at man ikke skal endre dyrs egenskaper for å gjøre dem mer velegnet vår måte å holde dem på i fangenskap. Men – hvorfor er det da så viktig at de skal være domestisert?

Derfor føler vi oss litt usikker på hva Mattilsynet egentlig mener, og kan i verste fall frykte at slike ”snuoperasjoner” i argumentasjonen skal misbrukes til å forby det meste, ut fra stikk motsatte argumenter, alt etter som det passer best.

Samtidig innser vi at det også i de fleste hobbydyrorganisasjoner – også innen akvariehobbyen - er stadig tilbakevendende etiske diskusjoner om enkelte ”tamraser” som har fjernet seg for langt fra sitt opprinnelige opphav. Debatt om dyrevelferdsmessige aspekter ut fra dette er viktig i en hver form for avsarbeid.

§31 Avgift og gebyr

Vi merker oss at det er snakk om å betale en avgift på fôr til dyr som ikke brukes til produksjon av næringsmidler, og at disse midlene skal brukes til kompetanseheving ved tilsyn og kontroll etc.

Så vidt vi erfarer er det slike avgifter i dag, uten at vi kan se eksempler på at midlene blir brukt til slik kompetanseheving. Vi vil også bemerke at det generelt fra før er dyrere å kjøpe forprodukter til dyr her til lands enn i nabolandene våre. Man bør derfor være forsiktig med høye avgifter, som kan skape større handelslekkasje. Dyrevelferden kan i verste fall også svekkes ved at det i stedet fores med ikke spesialtilpassede produkter, som primært var tiltenkt helt annen bruk. Dessuten må den praktiske gjennomføringen/arbeidsbelastningen for bransje/myndigheter vurderes nøye, slik at den samfunnsmessige nytten av dette ikke bare forsvinner i et øket byråkrati og ekstra arbeidsbelastning for de næringsdrivende.

Men – kompetanseheving er vi for! Derfor håper vi det legges opp til at avgiften kan brukes til dette formålet.

Vi konstaterer at det i dag ofte er svært varierende kompetanse hos personer som foretar inspeksjoner etc. i zoobutikker. Dette gir seg noen ganger merkelige utslag i form av individuelle subjektive vurderinger basert på manglende faktakunnskap om forskjellige dyrs egenart/biologi, og ikke minst stor forskjellebehandling fra distrikt til distrikt. Her trengs det omfattende kompetanseoppbygging, så vi er ikke imot at dette blir et satsingsområde.

Regler for zoobransjen må være klare, forutsigbare, allment kjent og praktiseres likt over hele landet. Kommer det krav til utstyr som selges må det gjelde samtlige markedsaktører i Norge. Man kan ikke skille mellom forhandlere som også selger dyr og de som bare selger utstyr/for etc.

Det kan også være hensiktsmessig å øremerke en andel av evt. slike midler til hobbydyrorganisasjoner for utarbeidelse av kurs for dyreholdere/inspektører og generell opplysningsarbeid. I og med at organisasjoner som vår har personer med inngående kjennskap til de spesifikke dyreartene, og disse også som oftest arbeider på idealistisk basis, kan man ved et slikt samarbeid få små midler til å rekke langt.

Spesielle punkter det er bedt om svar på:

Forvaltningslovens rekkevidde – varsling via helsepersonell.

Denne saken har mange sider, som bør overveies nøye i hvert enkelt tilfelle. I Mattilsynets kommentar kan det også virke som om man er klar over dette og ikke er for bombastisk med hvordan dette skal praktiseres.

Man kan komme til å sette helsepersonells liv i fare ved at psykotiske personer kan bli voldelige dersom de føler seg selv/dyreholdet/næringensgrunnlaget truet. I mange tilfeller der helsepersonell kommer inn i bildet ligger det sykdom, kombinert med store personlige tragedier bak de verste tilfellene av vannskøtsel av dyr. En allmen kjent varslingsplikt kan derfor også føles som en så sterk trussel at pasienten unnlater å søke hjelp og situasjonen blir ytterligere forverret.

Den beste løsningen er selvsagt om man kan oppnå et samarbeid mellom helsepersonell, pasient/dyreeier og andre ressurspersoner for å finne en god løsning for dyra – enten ved avlastning for en kortere periode eller kontrollert avvikling av dyreholdet på permanent basis.

For å oppnå dette kreves det at man har et apparat for å skaffe tilstrekkelig hjelp utenfra. Vårt inntrykk fra avisoppslag er at avliving ofte er den eneste ”hjelpen” myndighetene har å gi dyra. Noen ganger er dyret så sykt at dette nok også er den etisk beste løsningen. I mange andre tilfeller har vi mistanke om at avliving velges som den enkleste og rimeligste løsningen. Dette i seg selv kan føre til at mange dyreelskere unnlater å melde fra om dårlig dyrehold.

Dersom vannskøtsel gjelder hobbydyr kan de forskjellige organisasjonene kanskje også bidra ved å ha et nettverk som kan bistå å ved midlertidig ta seg av eller omplassere dyr.

Vennlig hilsen
Norsk Akvarieforbund

Jan Stenløkk
Sekretær
Norsk Akvarieforbund